

Rastemo skupaj

Mali raziskovalec
Sviloprejka v Vrtcu Ormož
Skrivnostni svet Ormoških lagun

2023

Naslovnica:

Jasmina in netopir

Jasna, 5 let, Vrtec Ormož, april 2023

Netopirji – zaživimo pod skupno streho

Netopirjev se drži slab sloves. Kot edini sesalci, ki lahko letijo, so že od

Jasmina in netopir
Anej, 6 let, Vrtec Ormož, april 2023

nekdaj nerazumljeni, včasih se jih ljudje tudi bojijo. Pogosto se pojavljajo v zgodbah o vampirjih in duhovih, kjer jih obravnavajo kot prebivalce strašljivih krajev. V Evropi so netopirji veljali za pomočnike hudičev in čarovnic. Nekateri so verjeli, da se ugrizi netopirjev nikoli ne zacelijo. Razširjeno je bilo tudi prepričanje, da če se netopir zaplete v dolge lase ženske, je treba lase ostriči, da bi lahko netopirja izvlekli.

Medtem ko zahodni svet vidi netopirje v negativni luči, pa so v številnih vzhodnih in južnoameriških kulturah netopirji povezani z rojstvom in modrostjo. Simbolika netopirjev je torej odvisna od tega, koga vprašate.

Netopirji predstavljajo posebnost v živalskem svetu. Njihova življenjska doba je dvajsetkrat daljša od življenjske dobe ostalih sesalcev njihove velikosti. Če bi podobno veljalo za ljudi, bi živeli neverjetnih 500 let.

V želji, da bolje spoznamo te »skrite sosed« , razbijemo mite in predsodke ter se seznanimo z njihovo neprecenljivo vrednostjo za človeka, smo v šolskem letu 2022/2023 v našo sredino povabili Jasmino Kotnik, magistrico ekologije in biodiverzitete iz Slovenskega društva za proučevanje in varstvo netopirjev.

Predavanje z naslovom *Netopirji – zaživimo pod isto streho* je meseca decembra 2022 izvedla v Centru starejših občanov Ormož d.o.o., kjer organiziramo mesečna srečanja za stanovalce. Netopirje so namreč opazili pod napuščem CSO, še vedno pod vplivom epidemije COVID-a 19, pa so bili med glavnimi krivci širjenja virusa v njihovem domu. Dodaten strah so vzbujale številne vraže in predsodki iz mladosti. Jasmina je z odlično predstavitevjo še najbolj nejeverne prepričala, da so netopirji živali, ki se nam jih ni potrebno bati ter jih mirno lahko sprejmemo za svoje sosedu.¹

¹ <https://www.facebook.com/profile/100055222306415/search/?q=netopirji> (10. 7. 2023)

Isti dan (13. 12. 2022) je bila Jasmina Kotnik gostja še v dveh vrtcih. V obeh (Ormož in Podgorci) smo v šolskem letu 2022/2023 izvajali dejavnost Mali raziskovalec. Gre za dejavnost, ki jo uvrščamo med preventivne oblike dela z mladimi, otroci pa se na delavnicah, ki potekajo tedensko, srečajo z naravoslovnimi in zdravstvenovzgojnimi vsebinami. Jasmina je na izjemno zanimiv način otrokom predstavila to posebno skupino sesalcev, njihova bivališča, prehranjevanje, zimsko spanje, eholokacijo, ogroženost in posebnosti. Pred ormoškim vrtcem smo pregledali še netopirnico in se seznanili z boreoskopom.² Tako v CSO, kot v obeh vrtcih, je bilo najbolj razburljivo srečanje z živim netopirjem.

V poletnih počitnicah, julija 2023, smo organizirali in izpeljali raziskovalni tabor, letos v Naravnem rezervatu Ormoške lagune (NROL). V petih dneh smo spoznavali različne prebivalce rezervata, zadnji dan je bil namenjen netopirjem. Tudi tokrat smo sodelovali s članico SDPVN Jasmino Kotnik, ki je ob bogatem slikovnem gradivu, s pomočjo katerega je mladim predstavila ta rod sesalcev, poudarila varstvo netopirjev, ogroženost in načine, kako lahko sami pripomoremo k boljšemu ohranitvenemu stanju netopirjev pri nas. Mladi so spoznali metode proučevanja netopirjev, terensko opremo, si ogledali okostje netopirja, opravili popis netopirnice v NROL in izdelali vsak svojo netopirnico.³

Pregled netopirnice, december 2022

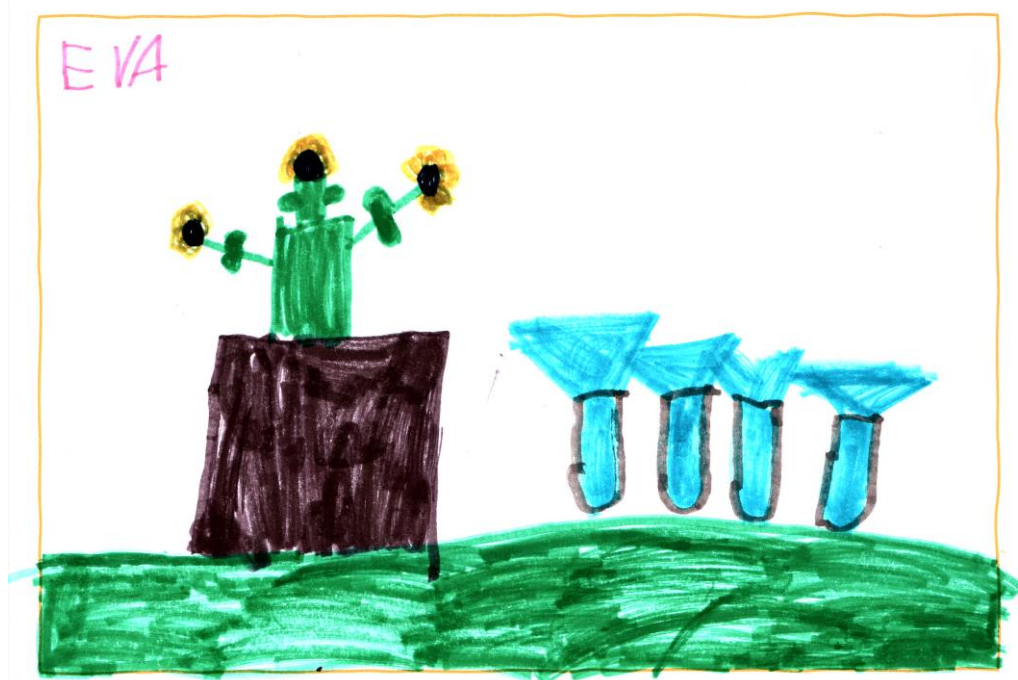
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=602768198318074&set=pcb.602769628317931>

² <https://www.facebook.com/profile/100057546965702/search/?q=jasmina%20kotnik> (10. 7. 2023)

³ <https://www.facebook.com/profile.php?id=100071775413539> (10. 7. 2023).

Mali raziskovalec je dejavnost, ki smo jo v šolskem letu 2022/2023 izvajali že dvaindvajseto leto zapored. Vsako jesen z dopisom ponudimo izvajanje dejavnosti vsem vrtcem na območju občin Ormož in Sveti Tomaž, strokovne delavke pa se nato odločijo, ali bodo dejavnost ponudile staršem ali ne. Dejavnost, ki se izvaja enkrat tedensko, je za udeležence brezplačna. V šolskem letu 2022/2023 je potekala v Vrtcu Podgorci in v dveh skupinah Vrtca Ormož. Srečanj, ki jih je bilo 72, se je udeleževalo 24 otrok. Udeleženci so na začetku prejeli delovne zvezke, ki so jih na delavnicah nato izpolnjevali, vanje pa smo lepili tudi fotografije, ki so ob tem nastale.

Okvirni plan dela ostaja skozi leta enak, saj obogatitveno dejavnost obiskujejo otroci pred vstopom v osnovno šolo, kar zame pomeni, da se vsako leto srečam z novo skupino. Program je zastavljen dovolj široko, da se lahko prilagajamo različnim interesom in zmogljivostim različnih skupin. Delo je zastavljeno starosti primerno, otroci pa na različne načine (z izvajanjem poskusov, s pogovori, z izdelovanjem modelov, razmišljanjem, opazovanjem, s primerjanjem ipd.) iščejo odgovore na različna dogajanja okrog nas. Ob združevanju prijetnega s koristnim (pri delu se namreč tudi zabavamo) otroci niti ne vedo, da se ukvarjajo s kemijo (kisline, baze, dokazne reakcije za ogljik, ogljikov dioksid in škrob; taljenje, topljenje, ločevanje snovi, voda, papirna kromatografija), botaniko (barvila in pigmenti, pogoji za rast rastlin, herbarij), fiziko (statična elektrika, zvok, optika, svetloba, zrak, sila, magnetizem), zoologijo (navadni močerad, žaba, veliki vrtni polž, pikapolonica, paličnjak), ekologijo in matematiko.

Eva, 5 let, Vrtec Ormož, maj 2023

Foto utrinki

Radovedne bučke, Ormož

Rdeče zelje ni samo za v lonec.

Peščeni filter za vodo.

Prijatelji, Ormož

Ena ali dve sliki?

Hrana ptic pozimi.

Podgorci

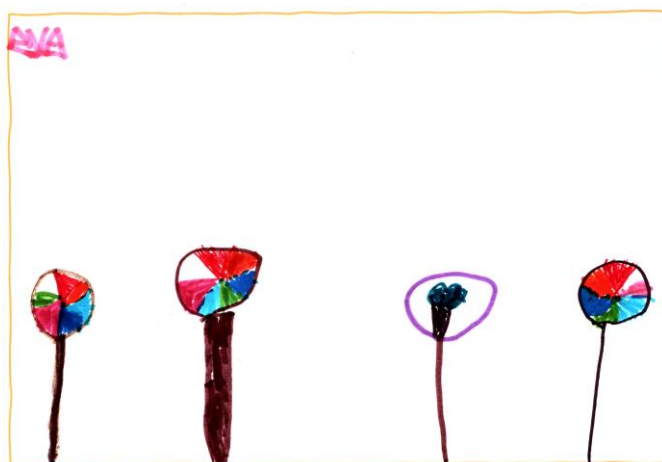

Močerad.

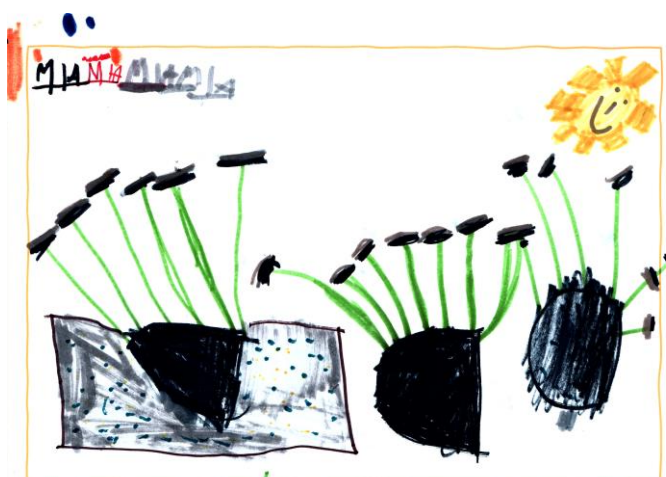

Ledena kocka.

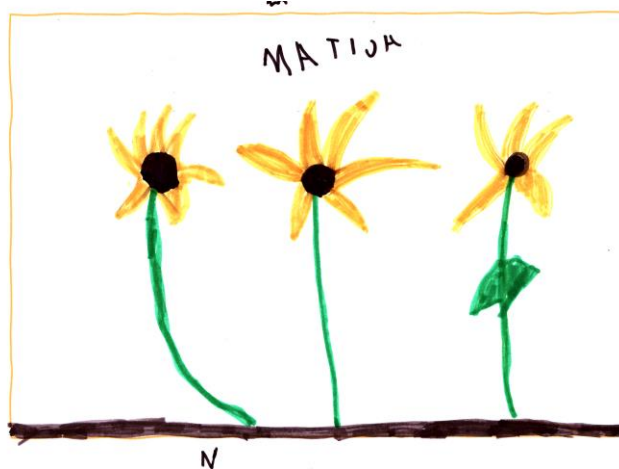
Moj najljubši poskus

Ava, 5 let, Vrtec Ormož, maj 2023

Mia, 5 let, Vrtec Ormož, maj 2023

Matija, 6 let, Vrtec Ormož, maj 2023

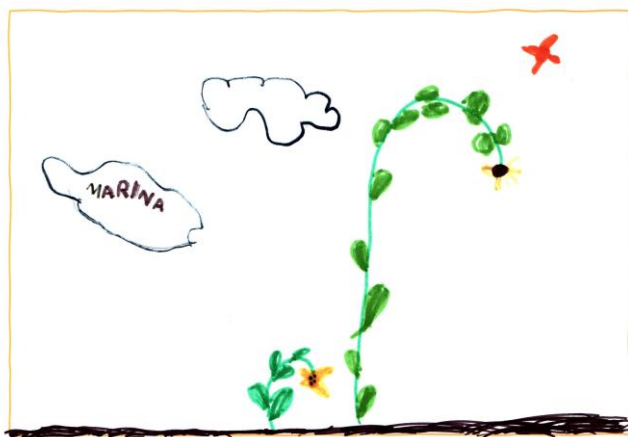
Brian, 5 let, Vrtec Ormož, maj 2023

Mark, 5 let, Vrtec Ormož, maj 2023

Pia, 5 let, Vrtec Ormož, maj 2023

Marina, 5 let, Vrtec Ormož, maj 2023

Taja, 5 let, Vrtec Ormož, maj 2023

Sofija, Vrtec Podgorci, april 2023

Nai, Vrtec Podgorci, april 2023

Kim, Vrtec Podgorci, april 2023

Matija, Vrtec Podgorci, april 2023

Zala, Vrtec Podgorci, april 2023

Neža, Vrtec Podgorci, april 2023

Sviloprejka v Vrtcu Ormož⁴

Gospa Maja Botolin Vaupotič nam je ponudila spremljanje razvoja sviloprejke. Ker nam je bila vzgoja sviloprejk dokaj neznana, smo se vzgojiteljice iz najstarejših skupin (Prijatelji in Radovedne bučke) odločile, da bi skupaj z otroki spremljali razvojni krog sviloprejke.

Narava je posebno področje, v okviru katerega razvijamo otrokove sposobnosti za dejavno vključevanje v obdajajoče fizično in družbeno okolje ter ustvarjanje zdravega in varnega življenjskega okolja in navad. Poudarek je na pridobivanju izkušenj z živimi bitji, naravnimi pojavi ter veselju v raziskovanju in odkrivanju. Področje postopno razvija naravoslovne pojme, naravoslovno mišljenje, sklepanje, zmožnosti za uvidevanje in reševanje problemov, postavljanje hipotez, klasificiranja, iskanja in povzemanja bistva in pomena ter oblikovanja konceptov. Ti procesi pri otroku potekajo nezavedno, vendar so hkrati osnovne znanstvene metode v naravoslovju.

Otrok spoznava živali, rastline, predmete in pojave okoli sebe. Spoznava in spoštuje živa bitja, uživa z njimi ter se zanima za njihove življenjske pogoje. Spoznava naravno okolje in se usmerja v aktivno delovanje za njegovo ohranitev. Razvija sposobnosti dojetja in povezovanja dogodkov v prostoru in času. Spoznava obseg, raznolikost in lepoto narave tako, da je stik z njo običajen del njegovega življenja. Podobo okolja vključuje v vsakdanje življenje in skrbi za stvari v svojem okolju.

⁴ Alenka Sagadin in Jožica Hebar, vzgojiteljici, VIZ Vrtec Ormož

Ima rad ter neguje rastline in živali v svojem okolju, se veseli srečanja z njimi ter je do njih obziren. (Kurikulum, 1999.)

Pred prihodom gospe Maje smo otroke seznanili z osnovnimi napotki, kaj nam bo gospa Maja sploh prinesla. S svojim obiskom v vrtcu konec maja, je s seboj prinesla majhne gosenice, ki jih je pokazala otrokom. Na njim primeren način jim je predstavila sviloprejko, kaj se bo zgodilo, kaj naj opazujejo in kako naj skrbimo za male gosenice.

Otroci so bili ob prvem stiku z gosenicami zelo navdušeni in skupaj z vzgojiteljicami smo se podali na spoznavno raziskovalno pot.

Otrokom smo pripravili tudi slikovni prikaz razvojnega kroga sviloprejke, da so si lažje predstavljali, kaj se bo dogajalo in kakšni metulji se bodo na koncu izlegli.

Gosenice smo si razdelili v dve igralnici in samostojno skrbeli za njih. Pripravili smo jim udobna bivališča ter jih postavili na primerno mesto. Raziskali smo, kako priti do hrane za gosenice. Ob informacijah gospe Maje, da gosenice jedo samo liste murve in da je že bilo raziskano, da je, žal, v naši okolici zelo malo murv, smo iskali liste na različnih krajih.

Vzgojiteljice smo si pomagale in prinašale hrano iz domačih okolij.

Sviloprejka je nočni metulj, ki izvira iz Kitajske. Iz zapredka pridobivajo svilo. Gosenica se hrani z listjem bele murve, iz obustnih žlez pa izloča tekočo svilo, ki se na zraku strdi.

Otroci so vsakodnevno opazovali spremembe na gosenicah, sprva tudi s povečevalnim steklom, jih preštevali, opazovali, katera je večja/manjša, suha/debela, primerno rokovali z njimi, jih podrobno opazovali, slikali in na podlagi povečevanja slik spoznavali podrobnosti, jih hranili in jim čistili bivališče. Za pomoč pri hranjenju smo prosili tudi čistilke, ki so nam z veseljem priskočile na pomoč in v popoldanskem času nahranile naše

gosenice. Ob koncu tedna smo si gosenice odnesle domov vzgojiteljice, v skupini Prijateljev pa je kasneje izrazila željo tudi ena deklica, ki je zelo lepo skrbela za njih.

Otroci so vsakodnevno neizmerno uživali ob opazovanju in skrbi za gosenice. Opazili smo, kako so se levile, kako jedo, kakajo, se primejo na roko. Nekateri otroci so bili bolj opazovalci, spet drugi bolj aktivni, nekateri so si upali gosenice tudi prijeti in pobožati.

K opazovanju naših sviloprejk smo povabili tudi druge otroke v našem vrtcu, ki so si gosenice odnesli v svoje igralnice ali pa so si jih prišli ogledat v našo igralnico.

V času razvoja sviloprejke smo bili ves čas v stiku z gospo Majo in ji podajali informacije o razvoju. Gospa Maja se je odzvala povabilu in nam prišla bolj podrobno predstaviti, kako iz kokona pridobimo svilen nit in kaj vse se da iz nje narediti.

Tudi staršem so bile sviloprejke predstavljene na sestanku in so bili nad videnim zelo navdušeni.

Razvoj in skrb za gosenice je potekalo zelo lepo, gosenice so zelo pridno jedle in postale prave velikanke. Nestrpno smo pričakovali, kdaj se bodo začele zapredati, v ta namen jim je vzgojiteljica naredila leseno mrežo. Otroci so z velikim zanimanjem vsak dan spremljali zapredanje gosenic in bili navdušeni nad kokoni, ki so nastajali, ter jih preštevali. Ker je bilo gosenic zelo veliko je to trajalo v daljšem obdobju.

Sledilo je čakanje in radovedno opazovanje otrok, kaj se dogaja v kokonu

in končno smo dočakali prve metulje. Med otroki je zavladovalo veliko navdušenje. Opazovali so, kako so si metulji naredili luknjo in prilezli ven.

Otrokom so bili zelo všeč, predvsem zato, ker niso odleteli in so jih lahko imeli na rokah. Metulji so bili umazano bele barve in manjši kot jih mi poznamo. Njihovo gibanje s krili je izvajalo zanimiv zvok. Otroci so videli, da so metulji izlegli jajčeca.

Skupaj z otroki smo zaključili opazovalni krog sviloprejk. Hvala gospe Maji, da nas je popeljala v ta čudovit neznani svet, ki nam je prinesel veliko novih informacij, besed in doživetih trenutkov, ki bodo ostali otrokom in nam v trajnem spominu.

V procesu spoznavanja sviloprejk so sodelovali otroci in zaposleni Vrtca Ormož: Alenka, Mojca, Domen, Jožica, Nataša in Nastja.

Fotografije v prispevku *Sviloprejka v Vrtcu Ormož*: arhiv VIZ Vrtec Ormož

V času med 3. in 7. julijem smo v organizaciji RKS OZ Ormož in Medobčinske LAS Ormož, Središče ob Dravi in Sveti Tomaž ter ob pomoči Naravnega rezervata Ormoške lagune (NROL) izpeljali že **21. Raziskovalni tabor za mlade**, letos pod imenom **Skrivnostni svet Ormoških lagun**.

Razlog, da smo se tudi letos odpravili »na teren«, je bogata in pestra narava NROL, ki ponuja veliko možnosti za raziskovanje in spoznavanje različnih vrst živali in rastlin, ki jih drugje po svetu poznajo le iz knjig. Ob tem pa ne gre zanemariti dejstva, da je stik z naravo zelo pomemben za razvoj, zdravje in dobro počutje otrok in odraslih. In ne samo, da je stik z naravo zdrav, po mnenju strokovnjakov je tudi ključen pri ohranjanju narave: "Če lahko vzgojimo generacije otrok, ki bodo povezani z naravo in se bodo z njo lahko poistovetili, potem bomo imeli moč, da jo ohranimo." Tisti, ki so že od majhnega navajeni hoditi v naravo, se v njej igrati in raziskovati, imajo običajno tudi kot odrasli bolj razvit čut za okolje, rastline in živali, kar je v času, ko se soočamo s spremembami ekosistemov, izumiranjem vrst in podnebnimi spremembami še kako zaželeno lastnost. Kako rad bo imel naš otrok naravo, je močno odvisno tudi od nas in naših navad.

Osem udeležencev je, s pomočjo biologov, ki so svoje bogato znanje in izkušnje nesebično delili z njimi, preživelo čudovit teden, ki je kar prehitro minil.

3. 7. 2023

Skrivnostni svet Ormoških lagun smo pričeli spoznavati z vodenim ogledom, na katerem nas je skrbnica Naravnega rezervata Ormoške lagune

(NROL), Ana Vaupotič, popeljala po 1,5 kilometra dolgi učni poti, ki je opremljena z informativnimi tablam in opazovalnicami. Spoznali smo ostanek poplavnega gozda ob reki Dravi in zanj značilne ptice, si ogledali bazene, ob katerih smo izvedeli še več o številnih vrstah ptic, ki tukaj domujejo, gnezdiijo ali pa se le ustavijo na dolgi selitveni poti, spoznali

mnogo rastlinskih vrst in vlogo vodnih bivolov. Osrednji del poti, po kateri smo se sprehodili, je predstavljal vrt, kjer so predstavljene naravi prijazne prakse urejanja vrta. Posebno zanimanje so v nas vzbudili zeliščna gredica, nameščene gnezdilnice in stena z netopirnicami.

4. 7. 2023

Na širšem območju Ormoških lagun (vključno z Ormoškim jezerom ter okoliškimi gozdovi in kmetijskimi površinami) so ornitologi do konca leta 2016

skupaj zabeležili 266 vrst ptic, kar je 69 % vseh v Sloveniji ugotovljenih vrst (388). Na območju rezervata je bilo v enakem obdobju popisanih 220 vrst ptic.⁵

Tilen Basle, ki je vodil delavnico drugi dan tabora, je udeležence najprej naučil rokovati z daljnogledi in spektivom. Skupaj so se nato sprehodili po krajši učni poti ter opazovali ptice v bazenih in gozdu.

Posebno zanimivost je predstavljal par lisk, saj so otroci opazovali valečo samico in samca, ki je sproti dograjeval gnezdo, hkrati pa ga branil pred labodom, ki je priplaval nekoliko preblizu. Na nasipu bazena se je sončila močvirska sklednica, naša edina avtohtona sladkovodna želva, ki je v Sloveniji ogrožena zaradi izginjanja ustreznega življenjskega prostora in vnosa tujerodnih vrst želv v naravo.

5. 7. 2023

Vidra je pretežno nočna žival. Podnevi se skriva v podzemnih brlogih ali pritalnih drevesnih duplih. Je samotarka, vendar pa mladiči ostanejo pri materi vse leto. Na kopnem je počasna, giblje se z značilnim kunjim poskakovanjem. Je izvrstna plavalka. V vodi doseže hitrost 10–12 km/uro. Pod vodo plava s trebušno-hrbtnim zvijanjem. Navadno zajame zrak vsako minuto, vendar vzdrži pod vodo do štiri minute. V eni noči prepotuje 3–4 oz. 9–10 km, na kar vpliva vrsta dejavnikov (spol, starost, razpoložljiva hrana). Hrani se z ribami, dvoživkami, potočnimi raki in vodnimi žuželkami, občasno pleni še ptiče in sesalce. Na teden potrebuje 5,5–9 kg hrane. Ribe pleni neselektivno, torej ujame tisto, česar je največ na voljo. Vidra je verjetno preveč redka, da bi lahko vplivala na številčnost rib. Pari se v kateremkoli letnem času, največ mladičev pa se skoti ob koncu zime in v začetku pomladi. Brejost traja 62 dni, v leglu pa so 2–3 mladiči. Samice se prvič parijo,

⁵ https://www.ptice.si/wp-content/uploads/2014/03/2017_nrol_vodnik.pdf

ko dopolnijo dve leti. Kotijo lahko le vsako drugo leto. Življenjska doba vidre je do 18 let. 25–38 % osebkov v populaciji so živali v prvem letu življenja. Naravnih

sovražnikov nima, je pa zelo občutljiva za onesnaževanje voda.⁶

Zanimivost: Rjava dlaka je izredno gosta (50.000–75.000 dlak/cm²) in je tako gosta, da voda med plavanjem sploh ne prodre do kože.⁷

Med skrivnostne prebivalce lagun sodi tudi bober, ki ga le redko vidimo, veliko prej opazimo sledi njegove

prisotnosti.

Njegova najbolj prepoznavna lastnost je sploščen rep. Bober je bil v 18. stoletju iz naših krajev iztrebljen zaradi prekomernega lova zaradi kože, mesa in bobrovine. Njegov kožuh so uporabljali za izdelavo klobučevine. Ker gre za vodno žival, so njegovo meso uporabljali v času posta. Posamezni bobri so se ohranili le ponekod v srednji in severni Evropi. V 90. letih so bobre iz Bavarske ponovno naselili na Hrvaškem, od koder so se razširili tudi nazaj v Slovenijo in jih danes najdemo ob reki Muri, Dravi, Savi in Krki s pritoki.

Bober je sesalec in največji glodavec v Evropi in za kapibaro iz Južne Amerike, drugi največji na svetu. V dolžino meri od 75–100 cm, dodatnih 30–40 cm meri njegov rep. V povprečju tehta okoli 20 kg, čeprav lahko največji primerki tehtajo tudi več kot 30 kg. Največ tehtajo jeseni. Noge s petimi prsti in močnimi kremplji so oblikovane za življenje v vodi, saj so prsti na zadnjih nogah zraščeni s plavalno kožico. Prednje noge so krajše in namenjene kopanju, prenašanju materiala ter držanju hrane. Plavalne noge in sploščen rep mu omogočajo hitro plavanje v vodi, medtem ko je na kopnem počasen in okoren. Bober je dober potapljač in lahko pod vodo zdrži tudi do 15 min. Gosti kožuh (do 23.000 dlak/cm²) je pretežno rjave barve, pri čemer je trebušna stran rahlo svetlejša od hrbta.

⁶ <https://www.lovska-zveza.si/prostozivece-zivali/sesalci/vidra/>, 8. 8. 2023

⁷ <https://www.park-goricko.org/go/1110>, 8. 8. 2023

Bober je izključni rastlinojed, katerega dnevne potrebe predstavljajo cca. 2 kg lesne mase ali 1,2 kg vrbovja. Pri presnovi lesnih in rastlinskih vlaken mu pomaga posebna žleza. Poleti se prehranjuje s kopenskimi zelišči (dresen, kislice, perunike, trst, koruza) ali vodnimi rastlinami (blatnik). Pozimi se hrani z lubjem

in poganjki dreves ter njihovim listjem, ki si ga poleti zavleče v bližino vhoda v bobrišče. Podre lahko drevesa, ki v premeru merijo do 70 cm. Drevo s premerom 15 cm podre v manj kot eni uri. Posebne prilagoditve mu omogočajo hranjenje pod vodo. Posebna opna na očeh mu omogoča gledanje pod vodo, nosnice in sluhovode lahko pod vodo zapre, z dlako prekrite ustnice pa

zapre tik za zobmi. Rumeni zobje so bogati z železom in zato zelo trpežni. Zobje bobru rastejo celo življenje in to kar s hitrostjo do 0,5 cm na mesec. Je značilen predstavnik vodnih živali, saj večino življenja preživi v vodi. Jezove gradi redko in so namenjeni višanju nivoja vodne gladine v zaledju, s čimer zviša nivo vode in poveča vodno površino ter s tem razširi svoj prehranjevalni habitat. Vodo z dvigovanjem gladine pripelje do samih dreves, zato jih zlahka podre v vodo in nato po vodi odvede do svojega bobrišča. Prisotnost vode je tako ključna za prehranjevanje bobra. Zaradi ustvarjanja in razširjanja mokrišč ga imenujemo tudi ekološki inženir.⁸

Obe živali nam je na izjemno zanimiv način, ob bogatem slikovnem gradivu in predmetih, predstavila Martina Vida iz Lutre, Inštituta za ohranjanje naravne dediščine.

6. 7. 2023

Živa Bombek, ki je delavnico vodila v četrtek, je udeležencem tabora najprej razložila pomen mokrišč, se pravi območij, ki so vedno zadosti preplavljena z vodo, da omogočajo življenje rastlinam in živalim, ki za rast in razmnoževanje takšne pogoje potrebujejo. Krošnje dreves, ki so se dvigale nad udeleženci tabora, so jasno pričale o tem, da hodijo po tleh, kjer je skrite mnogo vode. Popeljala jih je po ostanku poplavnega gozda, kjer so med drugim ugotovili tudi to, da lahko že manjša mlaka skriva izjemno bogastvo živalskih vrst. Z

⁸ <https://www.park-goricko.org/go/1110>, 8. 8. 2023

lovilno mrežo ali brez nje so lovili, opazovali in kasneje vrnilo številne ličinke različnih žuželk, polže in žabe.

Podrobneje so spoznali svet dvoživk, saj v lagunah, zraven žab, lahko opazujemo tudi močerade in pupke. Rosnica, ki so jo opazovali od blizu, je srednje velika žaba. Trup odrasle živali meri od 6 do 9 cm, samci pa so navadno nekoliko manjši od samic. Za rosnico so značilne dolge zadnje noge, ki omogočajo dolge skoke. Hrbtna stran te žabe je rjava, čez oči nosi temno rjavo masko, na zadnjih nogah pa ima temnejši vzorec širokih prog. Rosnica ima podaljšan in nekoliko priostren gobec,

zato je njena glava iz ptičje perspektive videti koničasta. Bobnič, kroglasta vdolbina za očesom, pa je pri tej vrsti skoraj tako velik kot oko. Razširjena je po vsej Sloveniji. Pojavlja se do 1000 m nad morjem, vendar je pogostejša v nižjih predelih. Večino svojega odraslega življenja preživi na kopnem. Všeč so ji toplejše lege, kjer si v svetlih listnatih gozdovih, ob gozdnih robovih, na gozdnih jasah in po mokrotnih travnikih išče hrano. S svojo barvo in obliko se rosnica zlahka zlije s suhim listjem v okolici in, če negibna obstane, jo le težko opazimo. Rosnica je v Sloveniji zavarovana in poleg tega kot ranljiva vrsta uvrščena na Rdeči seznam ogroženih dvoživk Slovenije.

Na vrtu rezervata so, s pomočjo mikroskopa, opazovali tudi očem nevidni svet živali.

7. 7. 2023

V petek je delavnico vodila Jasmina Kotnik iz Slovenskega društva za opazovanje in varstvo netopirjev. Ob bogatem slikovnem gradivu, s pomočjo katerega je mladim predstavila ta rod sesalcev, je poudarila varstvo netopirjev, ogroženost in načine, kako lahko sami pripomoremo k boljšemu ohranitvenemu stanju netopirjev pri nas. Mladi so spoznali metode proučevanja netopirjev, terensko opremo, si ogledali okostje netopirja, opravili popis netopirnice v NROL in izdelali vsak svojo netopirnico. Izvedeli so, da so netopirji toplokrvne živali, da njihovo telo prekriva dlaka in kotijo žive mladiče, ki v svojih prvih dnevih življenja sesajo materino mleko.

Netopirji so nočno aktivne živali in so med sesalci edini, ki so sposobni aktivnega leta. Njihove prednje okončine so preobražene v letalne prhuti. Ko

mirujejo, se z ostrimi krempljci na nogah lahko oprimejo tudi najmanjše gube na na videz gladki površini. Pri nas se netopirji prehranjujejo z žuželkami in drugimi členonožci. Njihovi iztrebki - gvano - so po svetu znani kot izredno kvalitetno gnojilo, saj vsebujejo veliko dušika in fosforja ter delujejo kot nematocidi in fungicidi. Ponoči lahko brez težav lovijo tudi najmanjše žuželke in to s pomočjo posebnega sistema, ki deluje kot sonar. Oddajajo nam neslišne ultrazvočne klice, katerih odboje od ovir zopet prestrežejo in si zelo natančno ustvarijo sliko preiskovane okolice ali položaja svojega plena – to imenujemo eholokacija. Spomladi se samice navadno združijo v

večje porodniške kolonije v toplih podstrešnih prostorih ali v toplih delih jam, ki so primerni za vzgojo njihovih mladičev. V juniju in juliju samica skoti po enega mladiča, za katerega skrbi dokler mladič ni sposoben samostojnega življenja – to je do konca avgusta oz. septembra. Zimo preživijo v globokem zimskem spanju. Najbolj jim ustrezajo jame ali hladnejši predeli zgradb, kjer je konstantno nizka temperatura ter visoka vlažnost. Njihova telesna temperatura se spusti le na nekaj stopinj nad okoliško in bitje srca se upočasni na le nekaj udarcev na minuto. Iz globokega spanja se prek zime prebujajo v obdobjih dveh do treh tednov, kar je odvisno od njihove “notranje ure”, od temperature v prezimovališču ali od faze hibernacije (začetek – konec). Prezimovanje lahko nadaljujejo v istem prostoru ali odletijo v drug primernejši prostor ali celo v drugo jamo. Jeseni si naredijo zaloge podkožnega rjavega maščevja, kar jim omogoča preživeti zimo brez hrane. Z znižanjem telesne temperature se zniža tudi poraba zalog. Kadar se netopir prebudi iz globokega zimskega spanja, za to porabi toliko energije (za prebujanje porabi 30-60 minut), kolikor bi je porabil med globokim spanjem v približno dveh tednih. Zato je zelo pomembno, da če pozimi srečamo netopirja, da ga ne vznemirjamo – vanj ne svetimo, ne dihamo, se ga ne dotikamo ali fotografiramo z bliskavico. Zaradi preštevilnih vznemirjanj bi se netopir lahko prevečkrat prebudil in bi do spomladi porabil svoje energetske zaloge za preživetje.⁹

⁹ <https://www.sdpvn-drustvo.si/netopirji/>, 8. 8. 2023

Bilten

Rastemo skupaj

**Mali raziskovalec
Sviloprejka v Vrtcu Ormož
Skrivnostni svet Ormoških lagun**

Izdala:

Medobčinska lokalna akcijska skupina za preprečevanje zasvojenosti na
območju občin Ormož, Središče ob Dravi in Sveti Tomaž

Zanjo:

Stanislav Ivanuša

Besedilo:

Maja Botolin Vaupotič, Alenka Sagadin, Jožica Hebar

Fotografije:

arhiv RKS OZ Ormož in arhiv VIZ Vrtec Ormož

Jezikovni pregled:

Marijana Korotaj

Tisk:

Tiskarna Ekart

Naklada:

200 izvodov

Ormož, september 2023